

Filipino

Ikalawang Markahan - Modyul 7: Pag-unawa sa Akda

Filipino – Baitang 4
Alternative Delivery Mode
Ikalawang Markahan – Modyul 7: Pag-unawa sa Akda
Unang Edisyon, 2020

Isinasaad ng **Batas Republika 8293, seksyon 176** na “Hindi maaaring magkaron ng karapatang-ari (sipi) sa anumang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayunman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito’y pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.”

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand names, tatak o trademarks, palabras sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay sa nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon.

Walang ano mang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa ano mang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon
Kalihim: Leonor Magtolis Briones
Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat: Rema V. Montes, Ma. Theresa I. Cortez, Rey Antoni S. Malate

Editor: Maricel Glaiza Villar Magistrado, Girlie Marie L. Penales

Tagasuri: Rechie O. Salcedo

Tagaguhit: Emma N. Malapo, Jerome R. Guadalupe, Mark Anthony O. Taduran

Tagalapat: Rey Antoni S. Malate, John Francis O. Tañamor, Ivan Paul V. Damalerio

Tagapamahala: Gilbert T. Sadsad, Francisco B. Bulalacao, Jr., Grace U. Rabelas,
Ma. Leilani R. Lorico, Nora J. Laguda, Jerson V. Toralde,
Rechie O. Salcedo, Belen B. Pili

Inilimbag sa Pilipinas ng _____

Kagawaran ng Edukasyon – Rehiyon V

Office Address: Regional Center Site, Rawis, Legazpi City

Mobile Phone: 0917 178 1288

E-mail Address: region5@deped.gov.ph

Filipino

Ikalawang Markahan – Modyul 7: Pag-unawa sa Akda

Paunang Salita

Ang Self-Learning Module o SLM na ito ay maingat na inihanda para sa ating mag-aaral sa kanilang pag-aaral sa tahanan. Binubuo ito ng iba't ibang bahagi na gagabay sa kanila upang maunawaan ang bawat aralin at malinang ang mga kasanayang itinakda ng kurikulum.

Ang modyul na ito ay may inilaang Gabay sa Guro/Tagapagdaloy na naglalaman ng mga paalala, pantulong o estratehiyang magagamit ng mga magulang o kung sinumang gagabay at tutulong sa pag-aaral ng mga mag-aaral sa kani-kanilang tahanan.

Ito ay may kalakip na paunang pagsusulit upang masukat ang nalalaman ng mag-aaral na may kinalaman sa inihandang aralin. Ito ang magsasabi kung kailangan niya ng ibayong tulong mula sa tagapagdaloy o sa guro. Mayroon ding pagsusulit sa bawat pagtatapos ng aralin upang masukat naman ang natutuhan. May susi ng pagwawasto upang makita kung tama o mali ang mga sagot sa bawat gawain at pagsusulit. Inaasahan namin na magiging matapat ang bawat isa sa paggamit nito.

Pinapaalalahanan din ang mga mag-aaral na ingatan ang SLM na ito upang magamit pa ng ibang mangangailangan. Huwag susulatan o mamarkahan ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit lamang ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.

Hinihikayat ang mga mag-aaral na makipag-ugnayan agad sa kanilang guro kung sila ay makararanas ng suliranin sa pag-unawa sa mga aralin at paggamit ng SLM na ito.

Sa pamamagitan ng modyul na ito at sa tulong ng ating mga tagapagdaloy, umaasa kami na matututo ang ating mag-aaral kahit wala sila sa paaralan.

Aralin

1

Pagsagot sa Tanong, Pagbibigay Hinuha at Paksa sa Akda

Ang mga alamat, tula at awit ay mga uri ng panitikan na nagbibigay ng aral at kaalaman.

Kaya naman talagang nakaaaliw itong basahin lalo na ng mga batang tulad mo.

Alamin

Kumusta? Naaalala mo pa ba ang paborito mong alamat, tula at awit?

Tiyak na maaaliw ka sa pagsagot sa mga tanong tungkol sa mga babasahin mong alamat, tula at awit na inihanda para sa iyo.

Sa tulong ng aralin sa modyul na ito, inasahan na:

- Nasasagot mo ang mga tanong mula sa nabasang alamat, tula at awit;
- Nakapagbibigay ng hinuha sa kalalabasan ng mga pangyayari sa napakinggang/nabasang teksto; at
- Naibibigay ang paksa ng napakinggang/nabasang teksto.

Simulan na natin!

Subukin

Panuto: Basahin at unawain ang tulang “*Diwa ng Pasko*” at sagutin ang mga kasunod na tanong. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

Diwa ng Pasko

Kay gandang pagmasdan
makukulay na kapaligiran,
mga parol sa bawat tahanan,
mga pasyalang puno ng kasiyahan.

Mga batang nagsisiawitan
kumakatok sa bawat tahanan.
Nakagawian na ang magbigayan,
magbahaginan ng mga biyayang nakakamtan.

Tunay na pag-ibig ang diwa ng kapaskuhan
na tanging Diyos ang pinagmulan.
Kaya ipamalas ang pagmamahalan
sa pamilya, kaibigan, kapwa, at buong sambayanan.

Manatili nawa ang diwa nito sa bawat panahon,
lalo sa kasalukuyang puno ng hamon.
Laging dalangin at hiling sa Panginoon
Kaniyang paggabay sa pag-ahon at pagbangon.

Mga Tanong:

1. Ano ang paksa ng binasang tula?
2. Ayon sa binasa, ano-ano ang makikita tuwing sasapit ang pasko?
3. Ikaw, naranasan mo na ba ang mangaroling tuwing sasapit ang pasko? Ikuwento ang iyong karanasan.

4. Ano pa ang nakasanayang gawin ng mga tao tuwing pasko?
5. Bakit nagbibigayan ang mga tao tuwing pasko?
6. Ayon sa tula, ano ang tunay na diwa ng pasko?
7. Sa huling taludtod, ano ang nais o hiling ng sumulat ng tula?

Balikan

Naalala mo pa ba ang ating nakaraang aralin tungkol sa pagsulat ng liham-pahintulot? Balikan natin ang iyong natutuhan tungkol dito.

Panuto: Isulat sa wastong pagkakaayos ang liham-pahintulot. Tiyakin na tama ang pagkasunod-sunod ng mga bahagi nito. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

A.

Lubos na gumagalang,

Dolores R. Andalis

B.

Mahal na Gng. Cruz,

C.

Iriga Central School

Lungsod ng Iriga

Oktubre 19, 2020

D.

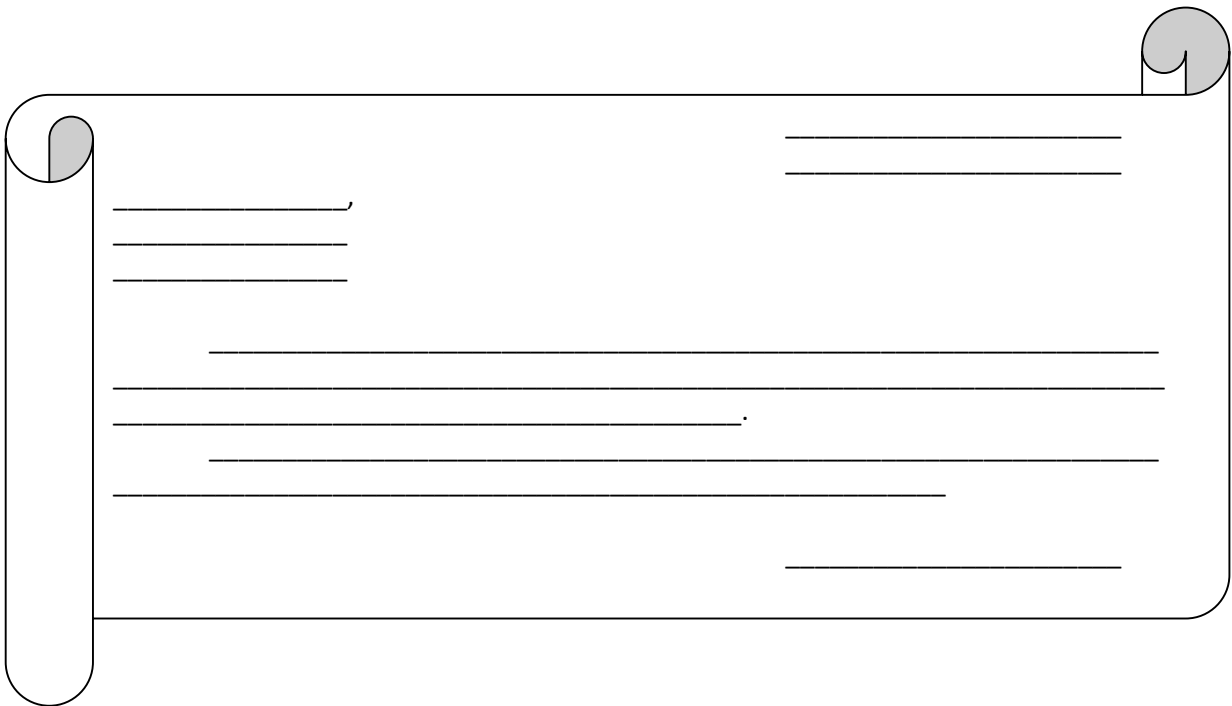
Gng. Maria Isabel Cruz

Katiwala ng Aklatan

E.

Magandang araw po, ang inyo pong lingkod ay humihingi nang pahintulot na kung maaari po sana ay payagan kaming gumamit ng silid-aklatan ng ating lungsod tuwing tanghali para sa aming pananaliksik sa asignaturang Filipino.

Maraming salamat po sa inyong pagtugon.

A large rectangular box with rounded corners and a scroll-like border, containing several horizontal lines for writing. The box is designed for a student to provide a response to the request for library access.

Hayan, nagawa mo nang maatagumpay ang liham-pahintulot na iyong napag-aralan noong nakaraan aralin. Tiyak na sa araling ito ay mas lalo kang masisiyahan sa pagsagot sa mga tanong tungkol sa binasang mga alamat, tula, at awit.

Tuklasin

Magsimula ka rito.

Gusto mo bang malaman ang pinagmulan ng “*Inorogan Chapel*”? Basahin mo o maaari mong ipabasa sa iyong magulang o kapatid at pakinggang mabuti ang alamat na ito.

Ang Alamat ng Inorogan

Sa panahon nang pananakop ng mga Espanyol dito sa Pilipinas, sa buwan ng Enero 4, 1641, may isang bundok na tumubo sa Iriga, na tinawag itong – Sumagang.

Biglang sumabog ang bundok kaya gumuho ang lupa sa bahaging silangan nito, gumulong ang mga malalaking bato at rumagasa ang malalaking tubig pababa ng bundok.

Lumipas ang ilang araw, habang naghahanap ng makakain ang tatlong Agta, nakakita sila ng isang liwanag na nagmumula sa bundok.

Sa kanilang pagkamangha at pagkabighani sa nagkikislapang liwanag, nagmadaling umakyat ang tatlong Agta sa bundok at nakita nila ang isang imahen ni Birheng Maria na

kalong-kalong si Hesus sa ibabaw ng isang malaking bato na galing sa pagsabok.

Binalita agad nang tatlong Agta ang nakita sa pari sa parokya ng Iriga. Hindi natuwa ang pari sa kanyang narinig at binantaan ang tatlo na huwag magdala ng maling balita.

Kinausap nang tatlo ang pari na samahan silang muli pabalik ng bundok upang malaman ng pari na totoo ang kanilang ibinabalita.

Pagdating nila sa bundok, nakita ng pari ang imahen ng Birhen Maria at kanyang napagtanto na totoo ang sinasabi ng tatlong Agta.

Ang imahen na nakita ay tinawag na *Nuestra Senora de las Angustia* at ang lugar na kung saan nakita ito ay tinawag na “inologan” na sa ngayon ay “inorogan” na ang ibig sabihin may nahulog.

Kinabukasan, bumalik ang pari kasama ang ilang miyembro ng parokya sa bundok upang kunin ang imahen ngunit hindi nila ito mabuhat. Sinabi niya agad ito sa kanyang pinuno na nasa Nabua tungkol dito.

Nagsama ang dalawa pabalik sa bundok kung saan naroroon ang imahen ni Birheng Maria at sinubakan nilang muling buhatin ito ngunit hindi nila ito mabuhat na parang nakadikit ito sa bato.

Isang araw, may isang matandang banal na babae na nakatira sa Nabua na ang pangalan ay Maria Dia.

Si Maria ay nagkaroon ng isang panaginip tungkol kay Inang Birheng Maria na nagpapahiwatig na kunin siya sa Inorogan at dalhin sa isang simbahan sa Nabua. Ikinumpisal ito ni Maria sa kura paroko sa Nabua ang tungkol sa kanyang panaginip at sinabihan niya itong magpasama kay Isabel upang sundin ang nais ni Inang Angustia.

Pinasakay ang dalawa sa isang duyan, pasan ng apat na lalaki papunta sa bundok.

Dinasalan muna nila ang imahen, pagkalipas ng ilang oras nabigla ang dalawang lalaki sapagkat napakagaan nila itong ibinuhat, dinala ito ng cabeza de barangay at kapitan ng Nabua sa simbahan ng Iriga. Sabi ng mga Taga-Iriga iiwan na ang imahen sa kanilang simbahan. Pagkasabi nito, biglang dumilim ang langit, dumagundong ng malakas, umihip ang malakas na hangin at umulan. Sa takot na naramdaman ng mga Taga-Iriga, akala nila ito ay isang signos mula sa langit na ang ibig sabihin, ayaw maiwan si Ina sa bayan ng Iriga; kaya pinayagan nilang dalhin na lamang ito sa Nabua.

Ang imahen ni *Nuestra Senora de las Angustia* ay nasa simbahan na ng Nabua.

Sa ngayon, mayroon nang maliit na kapilya na itinayo sa kung saan natagpuan ang imahen ni Birheng Maria na kalong-kalong si Hesus na tinatawag na “Inorogan Chapel”. Dinarayo na ito tuwing sasapit ang ikaapat ng Enero at nagkakaroon ng misa tuwing unang linggo sa bawat buwan upang magpasalamat sa mga biyayang natatanggap ng mga tao. Patuloy na nananampalataya ang mga taong naninirahan sa paanan ng bundok kay Hesus upang sila’y ilayo sa anumang peligro o sakuna.

Hango sa: Peñones, H. Francisco V, Jr. Retold and Rewritten the Legend of Inorogan

Tingnan natin kung naunawaan ninyo ang binasang alamat.

Sagutin ang sumumusunod:

1. Ano ang paksa o pinag-uusapan sa alamat?
2. Ano ang nakita ng mga Agta sa bundok?
3. Ano ang pinangalan nila sa imahen na kanilang nakita?
4. Ano ang ibig sabihin ng “*inorogan*”?
5. Sino si Maria Dia? Ano ang kaniyang napanaginipan?
6. Paano napunta ang imahen ni *Nuestra Senora de las Angustia* sa simbahan ng Nabua?
7. Ano na ngayon ang tawag sa lugar kung saan naroon ang imahen?

Suriin

Suriin kung paano mo binigyan ng sagot ang mga tanong kaugnay sa iyong binasa. Ibigay ang iyong pamamaraan sa pagsagot sa mga tanong tungkol sa binasang *Alamat ng Inorogan*.

Dugtungan ang sumusunod:

Para masagutan ko nang mahusay ang mga tanong tungkol sa aking binasang *Alamat ng Inorogan*, ang mga ginawa ko ay:

1. _____
2. _____
3. _____

Suriin natin...

Mahalaga ang pag-unawa sa paksa, nilalaman, mahahalagang detalye, impormasyon, at pangyayari sa napakinggan, nabasa, o napanood na akda gaya ng alamat, kuwento, tula at iba pa para sa mahusay na pagsagot sa mga tanong tungkol dito.

Kaya naman, dapat matiyak na naunawaan mo ang akda upang maintindihan mo rin ang mga tanong tungkol dito. Gayundin, kailangang gamitin ang iyong isip, palawakin ang iyong imahinasyon at maging mapanuri upang masagot nang wasto ang mga tanong.

Ang mga tanong na *Ano, Sino, Saan at Kailan* ay karaniwang humihingi ng mga sagot na tuwirang binanggit o lantad na sa akda. Sinasabing ito ay mga literal na tanong o mga batayang tanong para sa pag-unawa.

Narito ang tinutukoy sa mga tanong na ito:

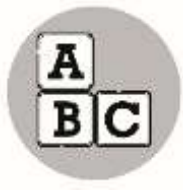
- **Ano** – ang tinutukoy ay maaaring bagay, pangyayari, katangian o pagpapahalaga.
- **Sino** – ang tinutukoy ay ang tauhan.
- **Saan** – tumutukoy sa lugar na pinangyarihan.
- **Kailan** – tumutukoy sa oras at panahon.

Samantala, para mas maging mapanuri sa pagsagot sa mga tanong gumagamit ng mga tanong na *Bakit* at *Paano*. Ito ay mga tanong na nangangailangan ng *pagsusuri* at *paghihinuha* (*ang paghihinuha ay pagbibigay ng sariling pang-unawa batay sa mga pahiwatig sa teksto, magagawa lamang ang paghihinuha kung tunay na naunawaan ang binasa*). Ang mga sagot dito ay hindi kadalasan direktang ipinapahayag o matatagpuan sa teksto. Sa mga tanong na ito, kailangan mong ipaliwanag nang maayos ang iyong sagot o hinuha bilang tanda ng iyong lubusang pagkaunawa sa binasa.

- **Bakit**- tinutukoy ang dahilan o sanhi ng pangyayari.
- **Paano** – tumutukoy sa paraan ng pagganap sa kilos.

Para masagot nang mahusay ang mga tanong, maaaring maging gabay ang sumusunod:

1. Unawaing mabuti ang pinakikinggan, binabasa, o pinanonood na akda.
2. Maaaring itala ang mahahalagang impormasyon, detalye, at pangyayari.
3. Basahin at unawaing mabuti ang mga tanong bago sagutin. Gamitin ang mapanuring mag-iisip sa pagsagot.
4. Pagkatapos sagutin, balikan muli ang binasa o mga tala upang matiyak na tama ang sagot sa mga tanong.

Pagyamanin

A. Basahin o makinig sa iyong magulang o kapatid habang binabasa ang maikling tula at sagutin ang mga tanong sa ibaba.

Panalangin

*Sa bawat buwang liwayway
may bagong pag-asang naghihintay.
Ito'y nagsisilbing kulay
para masiglang mabuhay.*

*Kaya naman sa Diyos na Siyang gabay,
umaasa at nagtitiwalang tunay.
Sa Kaniya dalangin ang lahat ng bagay
dahil Siya'y laging nakasubaybay.*

*Mahalaga ang panalangin, lagi itong gawin.
Ang Diyos ay purihin at sambahin.
Humingi rin ng paumanhin,
magpasalamat saka humiling.*

Sagutin!

1. Ano ang paksa o pinag-uusapan sa tula?
2. Kanino tayo nananalangin?
3. Bakit mahalaga ang panalangin?
4. Paano tayo dapat manalangin?
5. Ipaliwanag ang sumusunod.

*Sa bawat buwang liwayway
may bagong pag-asang naghihintay.*

B. Basahin ang isang saknong mula sa awit ni Felipe De Leon na “*Magtanim ay Di Biro*”. Sagutin ang mga tanong tungkol dito sa iyong sagutang papel.

*Magtanim ay di biro
Maghapong nakayuko
Di naman makatayo
Di naman makaupo*

1. Sa iyong palagay, sino ang tinutukoy sa binasang saknong ng awit? Ipaliwanag.
2. Bakit sinasabing “Magtanim ay di biro...”?
3. Paano natin dapat pahalagahan ang bawat manggagawang Pilipino, gaya ng mga magsasaka?

Ang galing-galing mo! Natapos mo ang gawaing-pagsasanay. Ipagpatuloy mo

Isaisip

Magaling! Sinikap mong sagutin ang mga tanong sa binasang alamat, tula at awit. Alamin naman natin kung ano pa ang mga natutuhan mo sa ating aralin.

Panuto: Sagutin ang mga tanong upang matukoy ang iyong natutuhan.

1. Bakit mahalagang matutuhan ang pagsagot sa mga tanong tungkol sa binasang akda?
2. Paano mo magagawang maging madali para sa iyo ang pagsagot sa mga tanong at mawala sa isip na mahirap na gawain ito?

Isagawa

Upang matiyak ang iyong kasanayan sa pagsagot sa mga tanong tungkol sa binasang alamat, tula at awit, isagawa ang gawain sa ibaba.

Panuto: Sagutin ang sumusunod. Isulat sa iyong sagutang papel.

1. Sa iyong mga nabasang alamat, tula, at awit, ano ang pinakapaborito mo? Pumili lamang ng isa (maaaring alinman sa alamat, tula, o awit). Isulat ang pamagat nito.
2. Bakit ito ang naging paborito mo?
3. Ano ang natutuhan mo sa paborito mong akdang ito?
4. Ikuwento mo nga ang paborito mong akda sa mga kasama mo sa bahay. Tanungin sila kung nagustuhan din ba nila ito. Itanong sa kanila kung bakit nila ito nagustuhan o hindi nagustuhan. Isulat ang kanilang sagot sa iyong papel.

Panuto: Basahin ang awitin at sagutin ang mga tanong sa ibaba nito.

(Regional Level Jingle Making Contest 2015- ICS 1st Place)

*Tayo na, kumilos na! Huwag nang patagalin pa,
paglaganap ng dengue ay solusyonan na.
Hihintayin pa ba natin na tayo'y mabiktima,
sa four o' clock habit tayo ay magkaisa.*

1. Sino ang maaaring mabiktima sa sakit na dengue?
A. ako
B. ikaw
C. tayo
D. mga batang tulad mo
2. Bakit nagiging barado ang mga kanal?
A. dahil sa basura
B. dahil maraming tubig
C. dahil walang daanan
D. dahil sa ulan

3. Ano ang maaaring mangyari kapag naiipon ang mga tubig sa tabi-tabi?
- A. babaho ang lugar
 - B. gagamitin sa oras nang pangangailangan
 - C. magkakaroon ng lamok at kiti-kiti
 - D. wala sa mga nabanggit
4. Dapat ba tayong mag-alaga ng lamok at kiti-kiti?
- A. Hindi, maaari itong magdulot ng sakit.
 - B. Siguro po.
 - C. Hindi ko po alam.
 - D. Wala sa nabanggit
5. Anong sakit ang maaaring maidulot ng lamok ayon sa awit?
- A. dengue
 - B. kanser
 - C. asthma
 - D. ubo
6. Ano-ano ang nararamdaman kapag may sakit na dengue?
- A. trangkaso at lagnat
 - B. lagnat, sakit ng ulo at tiyan
 - C. ubo at sipon
 - D. sakit ng ngipin
7. Ano ang mangyayari kapag hindi agad naagapan ang sakit na ito?
- A. mawawalan na malay
 - B. manghihina
 - C. maaaring ikamatay
 - D. matutulog
8. Paano maiiwasan ang sakit na ito?
- A. panatiliing malinis ang kapaligiran
 - B. huwag mag-impok ng tubig na nakabukas ang lalagyan.
 - C. makiisa sa four o'clock habit
 - D. lahat ng nabanggit

9. Ano ang nais ipahiwatig ng awitin sa atin?

- A. Magkaisa tayo at bigyan ng solusyon ang problema sa dengue.
- B. Huwag tayong magpabiktima sa dengue.
- C. Problema lamang ng mga doktor at nasa gobyerno ang dengue
- D. A at B

10. Mahalaga bang pangalagaan natin ang ating kalusugan.

- A. Opo, upang laging malusog at hindi magkasakit.
- B. Hindi po, gastos lang yan.
- C. Siguro po, dahil kailangan.
- D. Hindi ko po alam.

Bilib na talaga ako sa iyo. Nasagutan mo lahat ng pagsasanay. Anong naramdaman mo matapos malaman ang resulta ng iyong pagsisikap?

Karagdagang Gawain

Upang tuluyan kang maging bihasa, sanayin mo pa ang iyong sarili sa pagsagot sa mga tanong mula sa saknong ng tula sa ibaba.

*Tayo'y magkaisa sugpuin ang problema,
makinig sa payo at sundin ang mga paalala
upang tuluyang mawala ang pandemya
at manumbalik ang ngiti sa mukha sa tuwina.*

1. Sino ang dapat na magkaisa?
2. Ano ang dapat gawin upang pandemya tuluyan nang mawala?
3. Bakit kailangang magkaisa?
4. Bakit kailangang nating sumunod sa mga payo at paalala?
5. Ano ang nais ipahiwatig ng tula?

Sa wakas ay narating mo na ang dulo ng aralin. Ang saya, 'di ba, at napagtagumpayan mo ang mga pagsasanay at gawain.

Maaari ka nang tumuloy sa Aralin 2.

Susi sa Pagwawasto

<p>Subukin</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. parol, batang nagsisistawitan 2. Opo/Hindi po (iwawasto ng guro ang sagot) 3. magbigayan at magbahagihan ng mg a biyaya 4. Dito naipapakita ang diwa ng pasko 5. pagmamahalan 	<p>Tuklasin</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tungkol sa pananamapalataya ng mga taga-Iriga. 2. Isang imahen ni Birheng Maria na kalong-kalong si Hesus. 3. Nuestra Señora de las Angustia 4. May nahulog 5. Isang banal na matandang babae. 6. Napanaagipan niya ang tungkol kay Inang Birheng Maria na nagpapahiwatig na kunin siya sa Inorogan. 7. Dahil sa dumiliim ang langit, dumagundong nang malakas at umihip ng malakas na hangin at ulan ay natatagot ang mga taga-iriga kaya pinayagan na dalhin ang imahen sa simbahan sa Nabua. 7. Inorogan Chapel <p>Mga posibleng sagot: 1. Binasa o pinakinngan ko nang maayos ang alamat. 2. Isinulat ko ang mahahalagang tauhan, tagpuan at detalye ng kuwento. 3. Binalikan at binasang muli ang mahihirap ng talata upang ito ay mainitindihan. (Tanggapin pa ang ibang sagot)</p>
<p>Balikan</p> <p>Iriga Central School Lungsod ng Iriga Oktubre 19, 2020</p> <p>Gng. Maria Isabel Cruz Katwala ng Aklatan</p> <p>Mahal na Gng. Cruz, Magandang araw po, ang inyo pong lingcod ay humihingi nang pahintulot na kung maaari po sana ay payagan kamang gumamit ng sils-aklatan ng ating lungsod tuwing tanghali para sa aming pananaliksik sa asignaturang Filipino. Maraming salamat po sa inyong pagtugon. Lubos na gumagalang, Dolores R. Andalis</p>	<p>Isaisip</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mahalagang matuto sa pagsagot sa mga tanong sapagkat nakakatulong ito upang paunlarin ang kaalaman, mapalawak ang pang-unawa. 2. Matutong magsuri upang maibigay ang angkop, wastong sagot sa tanong. Unawain mabuti ang binasang akda at mga tanong tungkol dito at gamitin ang mapanuring mag-iisip ng sagot sa tanong. Itala ang mahahalagang pangyayari. Muling basahin ang mga tala upang tiyak na tama ang sagot.
<p>Pagysamanin</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tungkol sa panalangin 2. Sa Diyos 3. Upang magpasalamat sa mga biyayang pinagkaloo ng Diyos. 4. Manalangin ng taimtim 5. Sa bawat pagsubok na ating haharapin may pag-asa. <p>Pagsasanay B</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Magpasaka 2. Dahil hindi madali ang magtanim, nagbabanat ng buto at maghapong nakayuko. 3. Sila ang nagbibigay ng mga pangunahing pangangailangan ng natn at malaki ang natutulong nila sa ating lipunan o bansa sa 	<p>Karagdagang Gawain</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. tayo 2. upang sugpuin ang problema at pandemya 3. makinig sa payo at sundin ang palala 4. Upang hindi magkasakit at mapigilan ang pagkahawa nito sa iba. 5. Tayo'y magkaisa at tuluyan ng mawala ang pandemya.
<p>Isagawa</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Alamat ng Inorogan 2. Naipapahiwatig na huwag magduda sa pananamapalataya sa Diyos. 3. Ating Pananamapalataya <p>(Tanggapin ang iba pang mga sagot)</p> <p>Tayahin</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. C 2. A 3. C 4. A 5. A 6. B 7. C 8. D 9. D 10. A 	

Aralin 2

Paglalarawan sa mga Elemento ng Kuwento

Ang pagbabasa ng gaya ng kuwento ay hindi lamang nagpapaunlad ng kasanayan sa pagbasa kundi nagpapalawak ng kaisipan. Ito rin ay nakawiwiling gawain na nagbibigay ng aral sa buhay bilang gabay sa pang-araw-araw nating gawain.

Alamin

May paborito ka bang kuwento, na paulit-ulit mong binabasa? O kaya nama'y pelikulang nais mong panoorin nang pauli-ulit?

Bakit mo ito nagustuhan? Dahil ba sa mga tauhan, tagpuan o ang mga kapana-panabik na mga pangyayari?

Naniniwala ako na anuman ang iyong dahilan kaya mo itong ilarawan. Lalo na kung ibabahagi mo ang tungkol sa mga tauhan, kung saan ito nangyari, at ang mga detalye nito.

Sa aralin na ito, inaaasahang **nailalarawan mo ang elemento ng kuwento (tagpuan, tauhan, banghay / pangyayari)**. Simulan na natin!

Subukin

Subukin mo muna ang iyong kaalaman ukol sa paglalarawan ng elemento ng kuwento sa nabasang teksto. Sagutin mo ang mga tanong at isulat ang sagot sa sagutang papel.

Panuto: Basahin at unawain ang sumusunod. Sagutin ang kasunod na mga tanong sa diyagram sa ibaba. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

Aking Ina

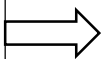
ni Ma. Theresa I. Cortez

Ang aking ina ay si Gng. Marietta I. Cortez. Siya ay maganda at maputi, mapagmahal at mapag-arugang ina sa kaniyang mga anak. Kinagigiliwan niyang maglinis araw-araw sa aming munting bahay at magpaganda ng aming luntiang hardin. Higit sa lahat, hilig niyang magluto ng masasarap na pagkain na gustong-gusto naming magkakapatid. Iyan ang aming ina na nagdadala ng saya sa aming pamilya.

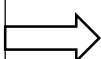
Sino ang tauhan sa kuwento? Ano-ano ang mga katangian niya?

May lugar ba na pinag-uusapan sa kuwento? Saan ito? Ilarawan.

Nagustuhan mo ba ang kuwento? Ano ang masasabi mo sa mga detalye o pangyayari sa kuwento?

Balikan

Magbalik-aral ka.

Basahin ang tula at sagutin ang kasunod na mga tanong.

*Anumang pagsubok ang ating harapin,
basta sama-samang lutasin.
Bayanihan ay isapuso't gawin,
ugaliin sa pamumuhay natin.*

*Pagtutulungan ang magiging sandata,
sa paglutas ng anumang problema.
Pagmamahalan ipadama sa bawat isa,
upang makamit ang minimithing pag-asa.*

1. Ano ang paksa ng tulang binasa?
2. Ayon sa tula, paano malulutas ang mga pagsubok at problema?
3. Bakit sinabi sa tula na ang pagtutulungan ay sandata sa paglutas ng problema?
4. Paano makakamit ang mithiing pag-asa batay sa binasa?
5. Sang-ayon ka ba sa mensahe ng tula? Bakit?

Tuklasin

Halika at basahin natin ang maikling kuwento tungkol sa batang masunurin. Maaari mong gamitin ang natutuhan mo sa nakaraang aralin sa bagong paksa na paglalarawan ng elemento ng kuwento.

Ang Masunurin Pinagpapala

Tiktilaok! Tiktilaok! Tilaok ng manok. *“Gising na Dina! Umaga na. Oras na para mag-agahan at maglinis ng bahay,”* sabi ni Aling Nene. *“Opo nanay,”* nakangiting sabi ni Dina. Sumunod kaagad si Dina sa kaniyang nanay at ginawa agad ang utos sa kaniya. Pagsapit ng tanghali, tumulong siya sa paghahanda ng mesa para sa kanilang pananghalian. *“Halina kayo at kakain na po tayo,”* ang sabi ni Dina. Masayang kumain ang mag-anak. Pagdating ng hapon, nagdilig na siya ng halaman sa kanilang bakuran. Magaganda at namumulaklak ang mga tanim nila. Pagkatapos niyang magdilig nanood na ng telebisyon si Dina. *“Dina, anak oras na para magpahinga at gabi na,”* sabi ng nanay.

“Opo, inay matutulog na po ako,” mabilis na tugon ni Dina sa kaniyang nanay.

Araw-araw laging ipinakikita ni Dina ang kaniyang pagiging masunurin. Dahil dito, labis siyang kinasisiyahan ng kaniyang buong pamilya. Kaya naman, sinorpresa nila si Dina sa araw ng kaarawan nito.

Nang gumising si Dina sa araw ng kaniyang kaarawan, pagkamulat ng kaniyang mga mata bumulaga sa kaniya ang malakas na pagbati ng kaniyang buong pamilya. *“Maligayang Kaarawan Dina!”* ang sigaw ng kaniyang buong pamilya na sinundan pa ng awit. Nakita rin niya sa kaniyang harap ang kahon ng regalo. Agad niya itong binuksan. *“Wow, marami pong salamat. Talagang matagal ko na nais magkaroon ng sariling laptop.”* naluluhang sinabi nii Dina. Niyakap siya ng kaniyang magulang at kapatid. *“Walang anuman, anak. Ang masunurin ay pinagpapala,”* banggit ng kaniyang nanay. Nagpatuloy ang isang masayang araw sa buong pamilya.

Sagutin mo.

1. Ano ang paksa sa kuwentong binasa?
2. Sino ang pangunahing tauhan sa kuwento? Ano-ano ang kaniyang mga katangian?
3. Saan naganap ang kuwento? Ano ang masasabi mo sa pinangyarihan ng kuwento?
4. Ano ang pinakanagustuhan mong pangyayari sa kuwento? Ilarawan mo kung bakit mo ito nagustuhan?
5. Ipaliwanag ang ibig sabihin ng pamagat na “*Ang masunurin pinagpapala.*”
6. Mayroon ka bang karanasan na gaya kay Dina o pagsunod sa magulang. Ikuwento mo ito.

Suriin

Bago tayo magpatuloy sa pagtalakay, suriin natin kung paano ninyo sinagutan ang mga tanong sa bahaging Tuklasin.

Paano mo inilarawan ang mga tauhan, tagpuan o pinangyarihan, ang mga pangyayari sa kuwento?

Iyan ang sasagutin natin sa ating aralin.

Ang kuwento ay binubuo ng tauhan, tagpuan at banghay. Ito ang tinatawag na **elemento ng kuwento**.

Ang **tauhan** ay tumutukoy sa kung sino ang/mga gumaganap sa kuwento. Sa binasa mong kuwento, ang pangunahing tauhan ay si Dina.

Ang **tagpuan** ay tumutukoy sa lugar o panahon kung saan naganap ang kuwento. Sa binasa mo, naganap ang kuwento sa bahay at sa araw ng kaarawan ni Dina.

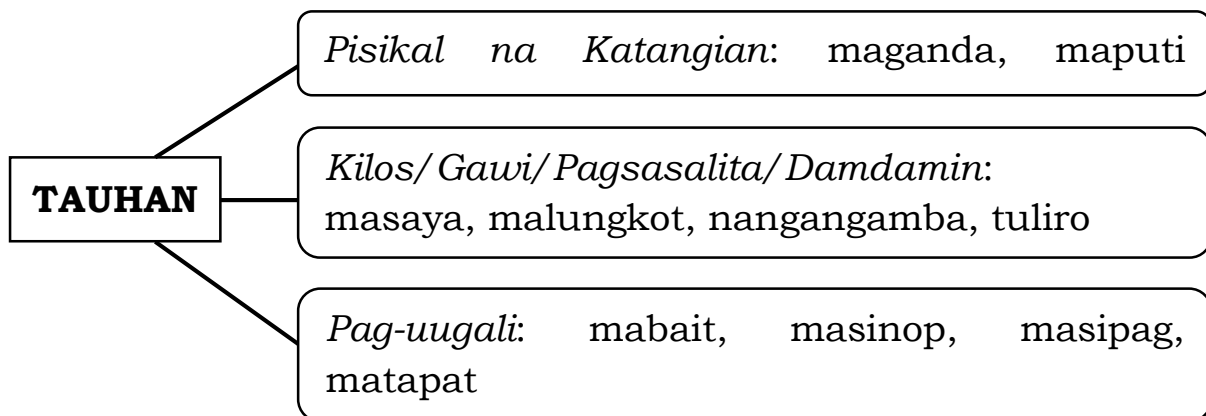

Ang **banghay** ay tumutukoy sa maayos at malinaw na pagkasunod-sunod ng mga magkakaugnay na pangyayari. Halimbawa sa kuwento nagsimula ito sa maagang paggising at pagsunod ni Dina sa bilin ng ina, sa gitna ang patuloy na pagpapamalas ng pagiging masunurin ni Dina at ang wakas ay ang sorpresa binigay sa kaniyang kaarawan dahil sa kaniyang pagiging masunuring anak.

Ngayong nalaman mo na ang mga elemento ng kuwento. Paano mo naman mailalarawan ang tauhan, tagpuan at banghay ng kuwento?

Ang mga elemento ng kuwento na tauhan, tagpuan at banghay ay maaaring ilarawan sa pamamagitan ng paggamit ng mga salitang ng naglalarawan sa katangian, anyo, uri, kalagayan na inilalahad sa kuwento.

Halimbawa:

TAGPUAN: malinis, maaliwalas, munti, magarbo, malaki, mainit ang panahon,

BANGHAY: masayang simula ng pagsasalo
nakasasabik ang sorpresa ng kaniyang nanay

Anong mahahalagang impormasyon ang iyong nalaman?

Makatutulong kaya ang mga ito sa iyong pag-aaral?

Markahan sa ibaba ang antas ng iyong pagkaunawa:

- ☐ Lubos na naunawaan
- ☐ Naunawaan
- ☐ Naguluhan

Pagyamanin

Ipagpatuloy ang pagsasanay.

Panuto: Basahing mabuti ang kuwento. Ilarawan ang tauhan, tagpuan at banghay. Isulat ang letra ng tamang sagot sa sagutang papel.

Si Mang Kardong Magsasaka

Ni Ma. Theresa I. Cortez

Maraming humahanga kay Mang Kardo sa kanilang lalawigan dahil sa kaniyang kakisigan at matipunong pangangatawan.

1. Ilarawan ang pangangatawan ni Mang Kardo.

- A. payat B. matipuno C. mataba

Isang araw, habang papunta si Mang Kardo sa kaniyang bukid may nakita siyang isang matanda na humihingi ng pagkain. Ibinigay niya agad ang kaniyang dalang baong pagkain.

2. Ano ang ipinakitang ugali ni Mang Kardo sa kuwento?
- A. matulungin B. mayaman C. palakaibigan

Nakarating na si Mang Kardo sa kaniyang malawak na sakahan at sinimulan na niya ang kaniyang pag-ani.

3. Gaano kalaki ang sakahan ni Mang Kardo?
- A. maliit B. makitid C. malawak

Tuwang-tuwa si Mang Kardo at marami siyang naaning palay. Malaking tulong ito sa kaniyang pamilya lalo na sa kaniyang anak na magkokolehiyo sa darating na pasukan.

4. Ilarawan kung bakit tuwang-tuwa si Mang Kardo.
- A. marami siyang naaning palay
B. agad siyang makakauwi
C. masiglang pinagmamasdan ang paligid

Nakauwi na si Mang Kardo sa kanilang bahay at sabay-sabay na naghapunan. Pagkatapos, taimtim na nagdasal ang mag-anak upang magpasalamat sa biyayang natanggap.

5. Ano ang ginagawa ng mag-anak pagkatapos maghapunan?
- A. tahimik na nanood ng pelikula
B. masayang nagkukuwentuhan
C. taimtim na nagdasal

Isaisip

Alamin kung ano ang natutuhan sa ating aralin.
Isiping mabuti at sagutin...

- A. Ano ang tatlong elemento ng kuwento?
- B. Paano mo mailalarawan ang tauhan, tagpuan at banghay ng kuwento?

Isagawa

Upang lubos na masanay ka sa paglalarawan ng tauhan, tagpuan at banghay ng kuwento isagawa ang pagsasanay na ito.

Panuto: Tukuyin ang tauhan, tagpuan at banghay sa kuwento. Sumulat ng pangungusap na naglalarawan sa mga ito. Gawing gabay ang diyagram sa ibaba. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

Si Tinay na Tapat

Sabado ng umaga, magluluto ang nanay ng adobong manok. Nakita niyang wala ng toyo kaya inutusan niya si Tinay na bumili sa tindahan sa kanto. Habang siya ay naglalakad pauwi ng bahay nakita niyang sobra ang sukli ni Aling Pacita. Kaya dali-dali siyang bumalik at isinauli ang sobrang sukli. Tuwang-tuwa si Aling Pacita sa ginawa ni Tinay at ikinuwento niya ito sa mga bumibili sa kaniyang tindahan. Simula noon tinawag na si Tinay na Tinay Tapat.

ELEMENTO NG KUWENTO	PAGLALARAWAN
TAUHAN _____	
TAGPUAN _____	
BANGHAY/PANGYAYARI _____ _____ _____ _____	

Tayahin

Panuto: Ilarawan ang tauhan, tagpuan at banghay/pangyayari sa kuwentong binasa. Sagutin ang kasunod na mga tanong sa diyagram sa ibaba. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

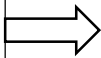
Huwarang Guro

ni: Ma. Theresa I. Cortez

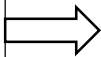
May isang guro sa aming paaralan na kahanga-hanga. Siya ay si Titser Judith. Siya ay mabait, masinop, matulungin, mabilis gumalaw at laging maagang pumasok sa paaralan. Buong puso niyang tinuturuan ang mga bata upang ito ay matuto ng mabuting

asal at mahubog ang mahahalagang kasanayan. Tuwing walang pasok, nililinis niyang mabuti ang kaniyang silid-aralan at pinagaganda ang kaniyang hardin na nagbibigay sigla sa bawat taong dumadaan habang tinititigan ang mga namumutiktik na bulaklak nito. Hilig din niya ang pagtatanim kaya't kaniyang inaalagaan at pinalalago ang mumunting gulayan sa paaralan. Maraming sariwa at matatabang gulay ang nakukuha dito na pinakikinabangan ng mga guro, mag-aaral at magulang.

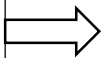
Sino ang tauhan sa kuwento?
Ano-ano ang mga katangian niya?

May lugar ba na pinag-uusapan sa kuwento? Saan ito? Ilarawan.

Nagustuhan mo ba ang kuwento? Ano ang masasabi mo sa mga detalye o pangyayari sa kuwento?

Bilib na talaga ako sa iyo.
Nasagutan mo lahat ng pagsasanay.

Karagdagang Gawain

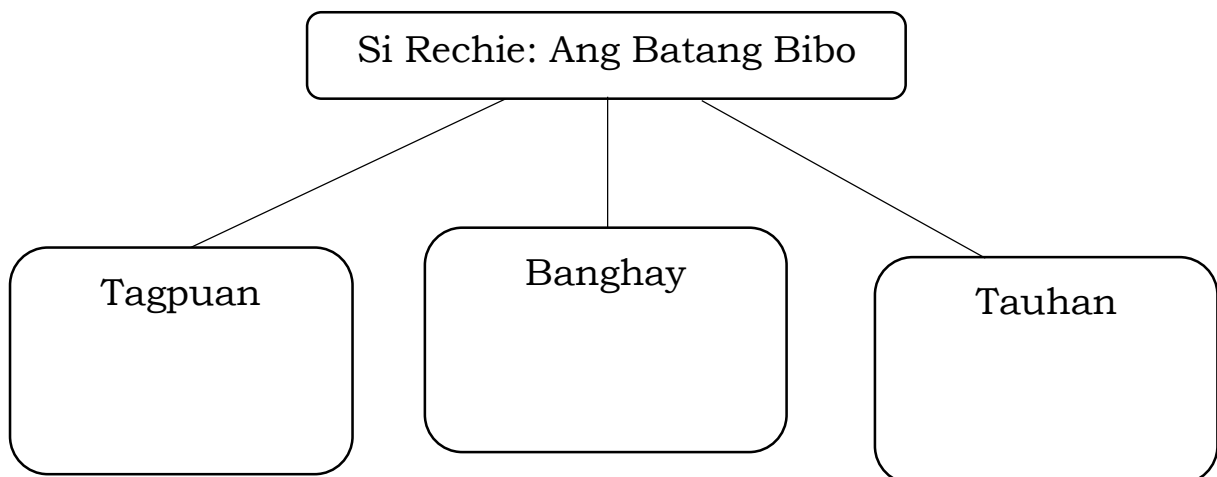
Magsanay pa tayo sa paglalarawan ng tauhan, tagpuan at banghay ng kuwento.

Panuto: Basahin nang tahimik at ilarawan ang mga tauhan, tagpuan at banghay ng kuwento. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

Si Rechie, ang Batang Bibo!

Juvy G. Clavillas

Habang nagpapahinga ang mag-anak, tuwang-tuwang pinagmamasdan si Rechie ng kaniyang nanay at tatay. Bibong-bibo at mahusay niyang ipinapakita ang kaniyang talento sa pagsasayaw at pag-awit. Bilang gantimpala, nagtiyagang pumila ang kaniyang tatay mabilhan lang siya ng paboritong *fried chicken*. Sabik na sabik na umuwi ang tatay upang maibigay ang kaniyang pasalubong.

Susi sa Pagwawasto

<p>Tayahin</p> <ol style="list-style-type: none"> Isang Guro/Titser Judith – mabait, masinop, mabilis gumalaw, at maagang pumasok sa paaralan. Paaralan – malinis na silid -aralan at magandang hardin Isang huwarang guro na dapat tularan. 	<p>Suriin</p> <ol style="list-style-type: none"> A 2. B 3. D 4. E 5. A C 7. E 8. A 9. C 10. D B 2. A 3. C 4. A 5. C <p>Pagyaanin</p>
<p>Balikan</p> <ol style="list-style-type: none"> Tayo Upang anumang pagsubok ay kayang harapin. Dahil sa pagtutulongan at pagdadamayay ay agad na masosolusyunan ang problema. Pagmamahalan at pagtutulongan ay kaalangang ipadama sa iba. Opo. Dahil walang sinuman nabubuhay para sa sarili lamang kaalangang natin ang ibang tao. <p>(tanggapin ang ibang sagot)</p>	<p>Subukin</p> <ol style="list-style-type: none"> Gng. Marietta I. Cortez/Ina- maganda, maputi, mapagmahal at maarugang ina. Munting Bahay/Hardin – malinis, maganda at luntiang hardin Opo. Dahil ipinapakita sa kuwento ang isang huwarang in ana mapagmahal sa pamilya. <p>(tanggapin ang ibang sagot)</p>
<p>Karagdagang Gawin</p> <p>Tauhan: Rechie Tagpuan: Bahay Batang Bibo Masayang Tahanan</p> <p>Banghay</p> <p>Tuwang-tuwa ang mag- anak habang pinapanoodang kanilang anak na si Rechie na ipinakilita ang kanyang talent sa pagsayaw at pag-awit. Kaya bilang gantimpala pumila ang kanyang tatay upang bilhan siya ng kanyang paboritong fried chicken bilang pasulubong.</p>	<p>Isagawa</p> <ol style="list-style-type: none"> Tauhan: Tinay Matapat Tagpuan: Tindahan Sa Kanto Banghay: <p>Inutusan ng nanay si Tinay na bumili ng toyo sa tindahan at nang mapansin ni Tinay kay Aling Patricia. Tuwang-tuwa si Aling Patricia sa ginawa ni Tinay kaya simula noon tinawag na si Tinay na Tinay Tapat.</p>
<p>Tuklasin</p> <ol style="list-style-type: none"> Tungkol sa batang masipag at masunurin. Dina Bahay – tahananang puno nang sayat pagmamahalan. Pagsapit ng pananghalian: Masayang kumain ang mag- anak. Ang batang masunurin ay pinapala sapagkat sa pagdating ng panahon ay magiging maayos ang kanyang buhay. Maraming humahanga at nagmamahal sa batang masunurin. Opo. Agad kong sinusunod ang utos ng akina. <p>A. Tauhan, Tagpuan, at Panagyayari/Banghay B. Nailalarawan ang tauhan, tagpuan at mga salitang naglalarawan sa katangian, uri, anyo at kalagayan nito sa kuwento.</p>	<p>Isaisip</p> <p>A. Tauhan, Tagpuan, at Panagyayari/Banghay B. Nailalarawan ang tauhan, tagpuan at mga salitang naglalarawan sa katangian, uri, anyo at kalagayan nito sa kuwento.</p>

Aralin

3

Paglalarawan sa Tauhan

Ang paglalarawan ay isang pagsusuri upang malinaw na maipakita ang anyo, uri, damdamin at iba pa batay sa layunin ng naglalarawan. Sa nakaraang aralin natutuhan mo na ang kasanayang ito. Kung gayon, sa pagkakataong ito, lalo nating pauunlarin ang iyong kaalaman dito. Gayunpaman, ang tuon sa araling ito ay paglalarawan sa tauhan ng kuwento.

Alamin

Kumusta ka? Kung ilalarawan mo ang iyong damdamin sa oras na ito, alin kaya sa mga ito?

Alam kong masaya ka sa araw na ito, lalo na marami ka na namang matututuhan.

Sa aralin na ito, inaaasahang **nailalarawan mo ang tauhan batay sa ikinilos o ginawi, sinabi at naging damdamin.**

Halika at kilalanin ang iba't ibang tao na iyong nakasasalamuha sa araw-araw.

Subukin

Subuking gawin ito.

A. Piliin sa ibaba ang paglalarawan sa tauhan na tinukukoy sa bawat bilang. Isulat sa sagutang papel ang tamang sagot.

1. Ang bulaklak na si Rosa ay sumasayaw sa malamig na ihip ng hangin. Ipinapakita ni Rosa na siya ay _____.

2. Isang magsasaka si Tatay Gonyo. Araw-araw siya ay gumigising nang maaga upang magtanim sa bukid. Tunay na _____ si Tatay Gonyo.

3. Si Ian ay laging nakaalalay sa kaniyang Lola Inday tuwing ito ay namamalengke. Si Ian ay isang apo na _____.

4. *“Ipagtatanggol ko ang ating bayan. Anumang laban, basta nasa katwiran at kabutihan, hindi aatrasan!”*, sabi ng sundalong si Edgar sa kaniyang anak. Ang kaniyang sinabi ay nagpapakita ng pagiging _____.

5. Makikita si Ampal na nasa isang sulok ng kaniyang silid, tila may iniisip. Naalala niya ang kaniyang mapait na nakaraan sa kamay ng mga umapi sa kaniya. Sa ipinakikitang kilos ni Ampal, siya ay _____.

matapang	masipag	malungkot
masaya		mapagmahal

B. Ilarawan ang damdamin na ipinakikita sa bawat pahayag. Isulat ang letra ng tamang sagot sa iyong sagutang papel.

1. *“Yehey! Nanalo ako sa poster making contest.”*
A. masaya B. masigla C. nasasabik
2. *“Hinalughog ko na rin ang bag subalit talagang wala ang pitaka. Paano na ako ngayon? Wala pa naman akong baon?”*
A. kinakabahan B. nahihiya C. nag-aalala
3. *“Anak, masyado nang malalim ang gabi. Bukas mo na lang ipagpatuloy ang ginagawa mo baka magkasakit ka niyan.”*
A. nagagalit B. naiinip C. nag-aalala
4. *“Ate, irecycle natin ang mga plastic bottles. Pwede naman natin itong gawing mga parol at ipagbili upang may pera tayong pambili ng regalo kay nanay at tatay. Sayang naman kung itatapon lang ang mga ito.”*
A. naiinis B. naninisi C. nanghihinayang
5. *“Ale, ito ho ang wallet ninyo nakita kong nahulog habang naglalakad ka kanina.”*
A. mabait B. matapat C. matulungin

Binabati kita! Natapos mo ang unang pagsubok.

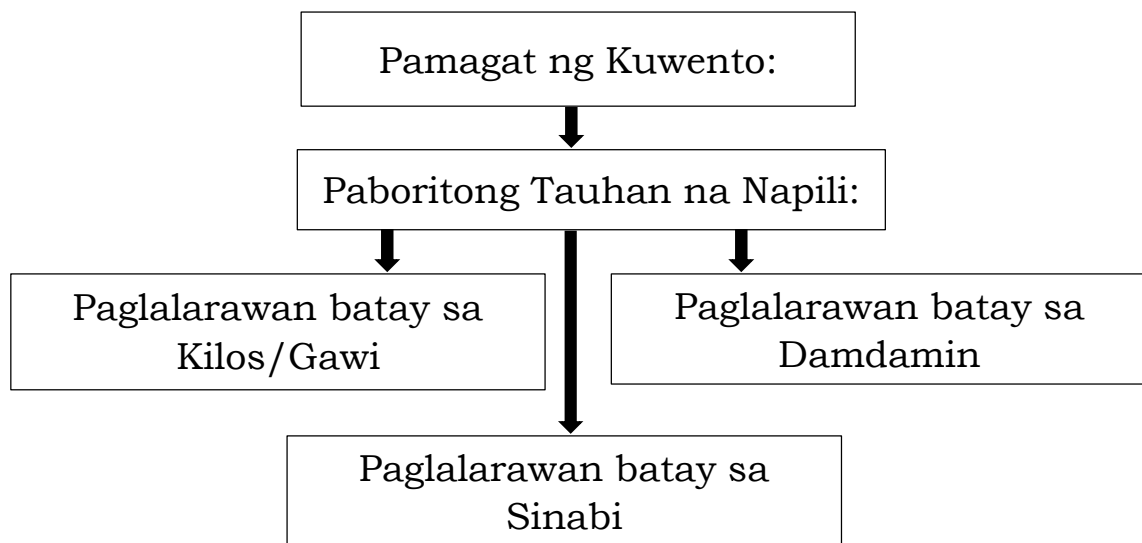
Balikan

Sa nakaraang aralin natututuhan ninyo ang paglalarawan sa tauhan, na isa sa elemento ng maikling kuwento. Kung gayon, lalo pa nating pauunlarin ang inyong kasanayan sa pagsusuri sa tauhan sa pamamagitan ng paglalarawan.

Tiyak kong may mga tauhan sa kuwento na inyong napakinggan, nabasa, o napanood na inyong hinangaan maaaring dahil sa kanilang katangian, kilos o gawi, damdamin o kaya naman paraan ng pagpapahayag.

Gawin Mo:

Pumili ng isa sa iyong mga paboritong tauhan sa kuwentong iyong napakinggan, nabasa, o napanood. Ilarawan ang tauhang iyong napili sa pamamagitan ng kanilang katangian, kilos o gawi, damdamin, o kaya naman paraan ng pagpapahayag.

Tuklasin

Basahin ang parabula. Kilalanin ang mga tauhan at sagutin ang mga tanong sa ibaba nito.

Ang Alibughang Anak

(Hinalaw mula sa Lucas 15:11-32)

Isang mayamang ama ang may dalawang anak. Ang bunsong anak ay nagsabi sa ama ng ganito, “Ama, ibigay mo sa akin ang aking mana!”

Hinati ng ama ang kaniyang kabuhayan at ibinigay ang kalahati sa bunsong anak. Wala siyang magawa sa matigas na loob na anak.

Nang makuha ng bunso ang kaniyang mana, naglayas siya at nagpunta sa malayong lugar. Doon ay ginasta nang walang habas sa rangya at luho ang kaniyang mana. Nang maubos ang kaniyang minana, nagkaroon ng taghirap sa pinuntahang lugar. Ang bunsong anak ay namasukan bilang tagapakain ng mga baboy. Naranasan ang lahat ng hirap. Kung minsan ang tirang pagkain ng baboy ang kinakain niya. Para siyang pulubi. Gusgusin ang damit at walang sapin sa paa.

Naalala niya na sa bahay ng kaniyang ama masasarap ang kinakain ng mga alipin. Nagpasiya siya na bumalik sa kaniyang ama. Humingi siya ng tawad. “Ako’y di na karapat-dapat bilang iyong anak. Ama gawin mo na lang po ako bilang isa sa iyong mga alipin”.

Subalit inutusan ng ama ang kaniyang tagapamahala. “Kumuha ng magandang damit at bihisan ang aking anak. Lagyan ng singsing ang kaniyang daliri. Suotan ng sandalyas ang kaniyang mga paa. Ipagdiwang natin ang pagdating ng aking anak!”.

Nang dumating ang panganay na anak mula sa bukid nagtaka siya sa ginagawang paghahanda. Ang sabi niya sa kanyang ama, “Ako Ama ay hindi sumuway sa mga utos mo. Sa lahat ng pagkakataon pinagsilbihan kita. Kapag nagdiriwang ako at mga kaibigan ko kambing lang ang ipinakakatay mo. Ngayon na dumating ang anak na naging suwail sa iyo, nagwaldas ng iyong mga ipinamana ipinaghanda mo pa siya nang marangya”.

Nagpaliwanag ang ama, “Ipinagdiriwang natin ang pagdating ng iyong kapatid dahil namatay siya at muli pang nabuhay! Nawala na siya ngunit ngayo’y muling nagbalik! Nararapat lang na tayo ay magsaya at magdiwang!

Hango sa: MISOSA: Katangian ng mga Tauhan sa Kuwento, Published December 2014.
www.lrmds.deped.gov.ph/create/detail/6809

A. Panuto: Hanapin sa Hanay B ang kahulugan ng bawat salitang/pariralang nakasalungguhit sa Hanay A. Isulat ang tamang sagot sa iyong papel.

Hanay A

1. Ang **alibughang** anak ay nagpunta sa malayong lugar dala ang kaniyang mana upang lustayin.
2. **Ginasta** nang walang habas sa rangya at luho ang kaniyang pera.
3. Nabuhay siya nang **marangya** tulad ng isang hari.
4. Muling bumalik ang **suwail** na anak sa kaniyang ama.
5. Sa halip na mag-ipon ay **winaldas** niya ang nakuha niyang pera.

Hanay B

- A. maluho
- B. matigas ang ulo/ palasuway
- C. mapanlustay/ irresponsible
- D. pinamigay
- E. ginastos
- F. nilustay

B. Panuto: Sagutin ang sumusunod bilang pag-unawa sa binasa.

Tungkol kanino ang iyong binasa?

Sino-sino sang mga tauhan sa kuwento? Ilarawan ang bawat isa.

Sino ang tinutukoy na alibughang anak sa kuwento? Bakit?

Paano nagbago ang bunsong anak sa kuwento?

Sang-ayon ka ba sa ginawa ng ama na pagtanggap muli sa kaniyang anak? Bakit?

Suriin

Balikan ang parabulang **Ang Alibughang Anak**. Tukuyin ang katangin sa bawat paglalarawan sa tulong ng isasaayos na salita sa loob ng panaklong.

Narinig mo na ba ang kuwentong iyong binasa? Ngayon, palalawakin natin ang iyong kakayahan sa paglalarawan ng tauhan batay sa kanilang ikinilos, ginawi, sinabi at damdamin.

Tara simulan na natin ang talakayan!

1. Paglalarawan batay sa kilos o gawi

1. Makikilala ang isang tauhan kung paano siya kumilos sa kuwento.

Nang makuha ng bunso ang kaniyang mana, naglayas siya at nagpunta sa malayong lugar. Doon ay ginasta nang walang habas sa rangya at luho ang kaniyang mana.

Katangian: (tosgasma) _____

2. Kaakibat ng gawi ay ang ugali ng tauhan

“Ako’y di na karapat-dapat bilang iyong anak. Ama gawin mo na lang po ako bilang isa sa iyong mga alipin”.

Katangian: (nagpabakumba) _____

2. Paglalarawan batay sa sinabi

3. Ang mga diyologo sa kuwento ay nagpapakilala sa pagkatao ng bawat tauhan

“Ako Ama ay hindi sumuway sa mga utos mo. Sa lahat ng pagkakataon pinagsilbihan kita. Kapag nagdiriwang ako at mga kaibigan ko kambing lang ang ipinakakatay mo. Ngayon na dumating ang anak na naging suwail sa iyo, nagwaldas ng iyong mga ipinamana ipinaghanda mo pa siya nang marangya”

Katangian: (hinakitna) _____

3. Paglalarawan batay sa damdamin

4-5. Kinakatawan nito ang kabuoang konsepto ng karanasan

(Simula) Hinati ng ama ang kanyang kabuhayan at ibinigay ang kalahati sa bunsong anak. Wala siyang magawa sa matigas na loob na anak.

(Katapusan) Nagpaliwanag ang ama, “Ipinagdiriwang natin ang pagdating ng iyong kapatid dahil namatay siya at muli pang nabuhay! Nawala na siya ngunit ngayo’y muling nagbalik! Nararapat lang na tayo ay magsaya at magdiwang!

Katangian: simula (pagn-wauna) _____

katapusan (papagwatad) _____

Anong mahahalagang impormasyon ang iyong nalaman?

Makatutulong kaya ang mga ito sa iyong pag-aaral?

Markahan sa ibaba ang antas ng iyong pagkaunawa:

- ___ Lubos na naunawaan
- ___ Naunawaan
- ___ Naguluhan

Suriin mo pa...

Paglalarawan ng Tauhan

Nailalarawan ang mga tauhan sa kuwento sa pamamagitan ng kanilang kilos, gawi, salita, at damdamin na kanilang ipinahihiwatig o ipinakikita sa kuwento.

1. **Paglalarawan sa tauhan batay sa kilos/gawi** ay pagbibigay katangian sa tauhan batay sa ginawang pagkilos sa kuwento.

Halimbawa:

Nang makuha ng bunso ang kaniyang mana, naglayas siya at nagpunta sa malayong lugar. Doon ay ginasta nang walang habas sa rangya at luho ang kaniyang mana.

Anong katangian ang ipinapakita ng tauhan sa nabasang talata?

Tama. *Magastos o waldas ang angkop na paglalarawan sa tauhan sa kuwento.*

2. **Paglalarawan sa tauhan batay sa pananalita/sinabi** ay paglalarawan batay sa sinabing pahayag at tono ng pananalita.

Halimbawa:

“Ako Ama ay hindi sumuway sa mga utos mo. Sa lahat ng pagkakataon pinagsilbihan kita. Kapag nagdiriwang ako at mga kaibigan ko kambing lang ang ipinakakatay mo. Ngayon na dumating ang anak na naging suwail sa iyo, nagwaldas ng iyong mga ipinamana ipinaghanda mo pa siya nang marangya”

Sa tono nang pananalita ng tauhan, anong katangian ang ipinapahiwatig nito?

Magaling. Sa tono nang pananalita ng tauhan sa binasang teksto ay nagpapahiwatig ng hinanakit sa kaniyang ama.

3. **Paglalarawan sa tauhan batay sa damdamin** ay pagsusuri sa emosyon ng tauhan. Mailalarawan mo ang damdamin sa pagtukoy sa ipinahihiwatig ng pahayag maging sa kilos ng tauhan. Kailangang suriin ang nararamdaman ng tauhan upang higit siyang makilala bilang tauhan sa akda.

Halimbawa:

“Hinati ng ama ang kaniyang kabuhayan at ibinigay ang kalahati sa bunsong anak. Wala siyang magawa sa matigas na loob na anak”.

Anong damdamin ang ipinapakita ng tauhan?

Tumpak. Ang damdaming ipinakita ng tauhan ay ang pagiging maunawain sa anak.

Hayan. Naunawaan mo na bang mabuti kung papaano inilalarawan ang mga tauhan sa kuwentong binasa? Laging tandaan, nailalarawan ito sa pamamagitan ng kanilang katangian, kilos/gawi, pananalita at damdaming nais ipahiwatig sa mambabasa.

Pagyamanin

A. Panuto. Balikan ang parabulang **“Ang Alibughang Anak”**. Ilarawan ang katangian ng mga tauhan ayon sa ipinakitang kilos o gawi at ibigay ang patunay na pahayag at detalye sa parabula. Isulat ito sa talahanayan sa iyong sagutang-papel.

Tauhan	Katangian	Patunay na Pahayag/Detalye o Pangyayari
1. ama (<i>simula ng kuwento</i>)		
2. bunsong anak (<i>simula ng kuwento</i>)		
3. bunsong anak (<i>gitna ng kuwento</i>)		

4. panganay na anak		
5. ama (<i>wakas ng kuwento</i>)		

Bilib na talaga ako sa iyo. Nasagutan mo na ang lahat ng pagsasanay.

Isaisip

Ating alamin kung ano pa ang iyong natutuhan sa ating aralin. Buoin ang usapan ng magkaibigan tungkol sa kung paano ang paglalarawan ng tauhan at ang kahalagahan nito. Gawin ito sa sagutang papel

**Paglalarawan ng
Tauhan**

Natutuhan ko na...

Mahalaga ang...

Isagawa

Dahil madali mo nang nailalarawan ang mga tauhan batay sa ikinilos o ginawi, sinabi at naging damdamin, magpatuloy ka sa pagsagot sa gawain.

A. Basahin ang sumusunod. Ilarawan ang bawat tauhan ayon sa inilalahad sa pangungusap. Isulat ang inyong sagot sa sagutang papel.

1. Naglaro sa sala si Onyok. Iniligpit niya ang kaniyang mga oto-tohan at robot na laruan at inilagay sa kahon. Ibinalik niya ito sa tamang lalagyan.

2. Si Aling Martha ay laging makikitang nagdarasal. Nasa simbahan siya tuwing linggo. Lagi rin niyang hinihikayat ang kaniyang mga anak na sumama sa kaniyang sumamba.

3. Mahilig magbasa ang magpinsan na Joseph at Rodel. Madalas ay nasa silid-aklatan sila kahit sa kanilang bakanteng oras.

B. Ilarawan ang damdamin ng mga tauhan batay sa kanilang sinabi o pahayag. Piliin sa loob ng kahon sa ibaba ang tamang sagot.

1. Ang tagal naman ni Jonathan! Baka mahuli tayo sa practice.
Katangian: _____

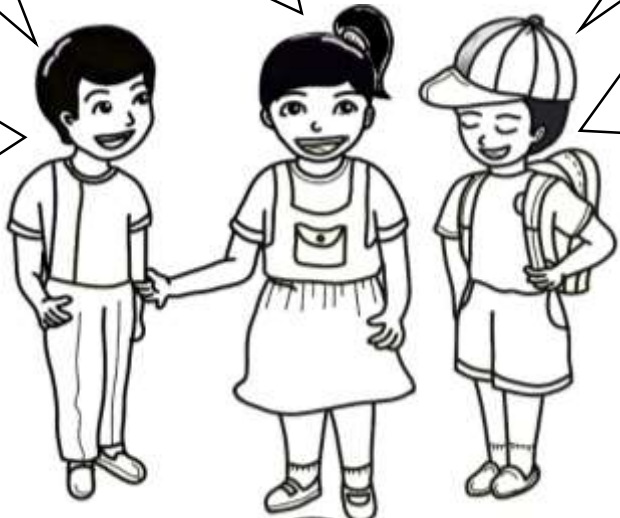
2. Ewan ko ba naman sa kaibigan mo Rodel. Hanggang ngayon ay hindi pa rin nagbabago sa ugaling hindi pagdating sa tamang oras. Sa susunod hindi na maaari ang ganito.
Katangian: _____

3. Hala! Baka kung saan na naman siya nagpunta.

Katangian: _____

5. Sige, siguro naman paparating na siya at sandali na lang tayo maghihintay.
Katangian: _____

4. Teka, teka! Maglaro na lang tayo habang hinihintay natin si Jonathan?
Katangian: _____

Pagpipilian:

pagdududa pagkainis pag-asa
panghihikayat pagkainip

Tayahin

Hanggang saan na ba ang iyong kahusayan sa paglalarawan ng tauhan batay sa kilos o gawi, sinabi at damdamin.

A. Panuto. Basahin ang mga pahayag ng tauhan mula sa iba't ibang kuwento. Isulat sa papel ang katangian ng tauhang inilalarawan sa bawat pahayag.

mainipin	magalang	matatag	maawain	maka-Diyos
----------	----------	---------	---------	------------

- _____ 1. *“Magandang umaga po. Kayo po ba si Gng. Malate, ang nanay ni Tina? Pakibigay na lang po itong regalo sa kaniya.”*
- _____ 2. *“Kahit na mahirap kami, magsusumikap pa rin ako sa aking pag-aaral. Marami mang pagsubok kakayanin ko.”*
- _____ 3. *“Sa iyo na lang itong tirang baon ko. Mukhang hindi ka pa kumakain at namumutla ka na. Ito pa ang kaunting barya ibili mo ng inumin.”*
- _____ 4. *“Ang tagal naman ni Thalía! Kanina pa tayo rito.”*
- _____ 5. *“Alam ko at natitiyak kong hindi kami pababayaán ng Diyos. Nagtitiwala ako sa Kaniya na kami ay iingatán at gagabayan Niya.”*

B. Panuto: Tukuyin ang damdamin na ipinakikita sa bawat pahayag. Isulat ang letra ng tamang sagot sa iyong sagutang papel.

1. *“Dahil sa hindi ninyo sinunod ang aking utos, maghapon kayong magbabanat ng buto sa bukid at sa inyong mga tahanan.”*
A. nagalit B. naghihinanakit C. naaawa
2. *“Inay, ang lakas ng hangin baka po matangay ang ating bubong”.*
A. nalulungkot B. nag-aalala C. nagugulat
3. *“Tanggapin mo na ang aming tulong para naman ito sa kapakanan ng iyong ina, dalhin mo na siya sa ospital”.*
A. nagmamalasakit
B. nagmamaramot
C. nagyayabang
4. *“Anak, ako’y nagagalak at naabot mo ang iyong mga pangarap”.*
A. malungkot B. naiiyak C. natutuwa
5. *“Ale, maaari po bang makahingi ng kaunting pagkain? Nagugutom na po ang aking kapatid.”*
A. nahihiya B. namamangha C. nakikiusa

Karagdagang Gawain

Kompletuhin ang tsart sa ibaba. Isulat sa hanay ng KATANGIAN NG TAUHAN ang iyong paglalarawan sa tauhan. Samantala, isulat naman sa hanay ng DAMDAMIN SA KATANGIAN NG TAUHAN ang ☺ kung kaaya-aya ang katangian nito at ☹ kung kailangan ng pagbabago at pagpapabuti. Isulat ito sa iyong sagutang papel.

SITWASYON	KATANGIAN NG TAUHAN	DAMDAMIN SA KATANGIAN NG TAUHAN
1. Laging lumiliban sa klase si John Paul upang maglaro ng video karera. Hindi rin siya nakikiisa sa mga gawain sa paaralan.		
2. Mahal si Donna ng kaniyang mga guro at kaklase. Bukod sa laging perfect ang kaniyang iskor sa mga pagsusulit at quizzes, parati pa siyang nananalo sa anumang paligsahan na kaniyang sinasalihan.		

Susi sa Pagwawasto

Tauhan	Katangian	Patunay na Pangyayari
1. Ama (simula ng kuwento)	Maunawain	Hinati ng ama ang kaniyang kabuhayan at ibinigay ang kalahating mana sa kanyang bunso.
2. Bunsong Anak (simula ng kuwento)	Suwail na Anak	Nang makuha ang mana, siya ay naglayas at nagputa sa malayong lugar. Ginasta nang walang habas ang kanyang minana.
3. Bunsong Anak (gitna ng kuwento)	Nagsisi sa kanyang nagawa	Nagpasya siyang bumalik sa ama at humingi ng tawad. Gawin na lamang siyang bilang isa sa iyang mga alipin.
4. Panganay na anak	May hinanakit sa ama	Ipinagdiriwang natin ang kanyang pagdating. Samantalang, kapag nagdiriwang ako kambing lang ang iyang ipinakakitay mo. Ngayon dumating ang anak na suwail ipinagtanda siya nang marangya.
5. Ama (wakas ng kuwento)	Mapagpatawad at mapagmahall na ama	Ipinagdiriwang natin ang pagdating ng iyang kapatid dahil siya at muling pang nabuhay. Nawala na siya'y muling nagbalik! Narapat lang na tayo ay magsaya at magdiwang.

(batay sa pagkakatunawa ng bata at pagkakatubo ng paglalarrawan)

Pagmamain

- A. Tayahin**
- Magalang
 - Matatag
 - Maawain
 - Mainipin
 - Maka-Diyos
- B.**
- A
 - B
 - A
 - C
 - C

Isagawa

A. (Parametro sa pagsagot)

- Si Onyok ay isang responsableng bata.
- Si kardo ay may kababaang loob at may pananalig sa Diyos.
- Kapwa masipag sap ag-aaral sina Joseph at Rodel.

Masinop din sila sa paggamit ng oras.

B.

- Pagkainip
- Pagkainis
- Pagduwda
- Panghihikayat
- Pag-asa

Surin A.

- Magastos
- Nagpakumbaba
- Hinanaakit
- Pang-unawa
- pagpatawad

Isaisip

- Natutuhan ko na ang paglalakaran
- Mahalagang malaman ko ang mga ito sapagkat madali kong maunawaan ang katangian ng tauhan sa kuwento.

Karagdagang Gawain

- Tamad mag-aral ☹️
- Isang huwarang mag-aaral ☺️

Subukin:

Tuklasin

1. masaya	1. C	1. Tungkol sa Aliyuhang anak
2. masipag	2. E	2. Bunsong Anak – maluhò, suwail,
3. mapagmahal	3. A	Panganay Anak – masunurin
4. matapang	4. B	Ama – mapagmahal na ama
5. malungkot	5. F	3. Bunsong anak, dahil inubos niya pina-mana sa kanyan ng

- Humingi siya nang tawad
- Opo. Dahil walang magulang ang hindi nagpatawad sa anak. (tanggapin pa ang ibang sagot).

Sanggunian

Almario, Virgilio, (2010), *Diksiyonaryong Filipino* Ikalawang Edisyon, Pasig City: ANVIL Publishing Inc., Komisyon sa Wikang Pambansa.

Belvez, P., (2011). *Landas sa Pagbasa 6*. Quezon City: EduResources Publishing, Inc., p. 131

Dayag, Alma M., 2018. *Pinagmamang Pluma Wika at Pagbasa 3*, Ikalawang Edisyon Quezon City: Phoenix Publishing House, Inc. pp. 253-258

Lagayap, Cloyd, *Dengue Tuldukan Na*, Regional Dengue Jingle Making Contest, 1st Place, June 2015,

Lagayap, Cloyd, *Director Street Dance Competition*, Zeferino Arroyo High School, *Tale of Mount Asog*, NFOT, 2020

Lalunio, L., Ril, F. at Villafuerte, P., (2010). *Hiyas sa Pagbasa*. Manila: SD Publications, Inc., pp. 52-54, 136-137

Liwanag, L., (2011). *Landas sa Wika 6*. Quezon City: EduResources Publishing, Inc., pp. 90-91

Peñones, H. Francisco V., Jr., *Retold and Rewritten the Legend of Inorogan*, Istoryang Suanoy, Iriga City Division.

Kontekstuwalisadong Banghay-Aralin sa Filipino, Baitang 4 Ikalawang Kwartar, Linggo 5, Araw 2, pahina 128-132

“MISOSA Katangian ng mga Tauhan sa Kuwento 4, 5, 6”. Published 9th December 2014. www.lrmds.deped.gov.ph/create/detail/6809

“MISOSA Mga bahagi ng pangungusap/katangian ng mga tauhan 4,5,6 Published 12th November 2014. www.lrmds.deped.gov.ph/create/detail/6814

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education - Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

Ground Floor, Bonifacio Bldg., DepEd Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (632) 8634-1072; 8634-1054; 8631-4985

Email Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpd@deped.gov.ph